

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2022 m. rugsėjo 5 d.
(OR. en)

12012/22

ENER 415

PRANEŠIMAS

nuo:	Tarybos generalinio sekretoriato
kam:	Nuolatinių atstovų komitetui / Tarybai
Dalykas:	Galimos neatidėliotinos priemonės aukštų energijos kainų poveikiui sušvelninti – Pasikeitimas nuomonėmis

Delegacijoms priede pateikiamas pirmininkaujančios valstybės narės informacinis dokumentas pirmiau nurodyta tema, rengiantis 2022 m. rugsėjo 9 d. neeiliniam Transporto, telekomunikacijų ir energetikos tarybos posėdžiui.

Galimos neatidėliotinos priemonės aukštų energijos kainų poveikiui sušvelninti

Pirmininkaujančios valstybės narės informacinis dokumentas

Įvadas ir bendra informacija

Dėl nuolatinio tiekimo iš Rusijos mažinimo, įskaitant neseniai visiškai ir neribotam laikui nutrauktą dujotiekio „Nord Stream 1“ veikimą, ir dėl neišprovokuotos invazijos į Ukrainą kylančios energijos kainos ir išskirtinai didelis svyravimas trikdo rinkas, ypač dujų rinką. Aukštos energijos kainos ir svyravimas skatina infliacijos didėjimą, ir didelį poveikį patiria visos įmonės ir vartotojai, įskaitant labiausiai pažeidžiamus ir energijos nepriteklių patiriančius vartotojus, tačiau ne tik juos, taip pat vis didesnę poveikį patiria ir vidutinės pajamas gaunantys namų ūkiai. Be to, elektros energijos gamybos pajėgumai ES buvo gerokai mažesni nei įprastai, visų pirma dėl branduolinės energijos trūkumo kai kuriose valstybėse narėse, hidroenergijos gamybos sumažėjimo Europoje, žemo vandens lygio Reine ir kitose upėse, kuris paveikė anglies transportavimą, ir nepalankių vėjo sąlygų bei kitų veiksnių. Dėl elektros energijos gamybos iš šių energijos išteklių trūkumo kyla dujų poreikis.

Tokiomis aplinkybėmis itin svarbu įvertinti rinkos pokyčius ir nustatyti galimas priemones, kuriomis būtų galima spręsti aukštų elektros energijos kainų, kurias skatina aukštos dujų kainos, problemą. Atsižvelgdamos į 2021 m. spalio mėn. Komisijos priemonių rinkinį ir remdamosi gegužės mėn. paskelbtu planu „REPowerEU“, valstybės narės jau patvirtino įvairių priemonių poveikiui nacionaliniu lygmeniu švelninti, tačiau situacijai rinkoje blogėjant socialiniai partneriai ragina skubiai įgyvendinti ES masto sprendimus, kuriais būtų sušvelnintas neigiamas poveikis Europos rinkoms. Akivaizdu, kad ateinantis šildymo sezonas bus ES energijos rinkos atsparumo išbandymas.

Pastaruoju metu likvidumo problemos prekybos elektros energija srityje tapo nauju iššūkiu ES vidaus rinkoje, darančiu spaudimą rinkos dalyvių apsidraudimo pozicijoms. Dėl kasdienių kainų svyravimų kai kuriais atvejais labai padidėjo būsimų sutarčių garantinės įmokos reikalavimai. Todėl vis daugiau bendrovių tampa beveik neįmanoma savo apsidraudimo pozicijas palikti atviras, o dėl to jos pasitraukia iš ateities sandorių rinkų. Dėl žemesnio dalyvavimo ateities sandorių rinkose lygio mažėja likvidumas šiose rinkose ir savo ruožtu didėja kainų svyravimas, o taip patenkama į uždara ratą.

Siekdamos spręsti pirmiau nurodytus klausimus valstybės narės patvirtino įvairių nacionalinių priemonių. Siekiant įveikti iššūkius ES lygmeniu, galima svarstyti toliau nurodytas galimybes.

Apsvarstytos galimybės

A) Dujų kainos poveikio elektros energijos kainai atsiejimas / apribojimas

- Laikinais nustatyti elektros energijos gamybai naudojamų dujų kainos viršutinę ribą;
- laikinais nustatyti iš konkrečių jurisdikciją turinčių subjektų importuojamų dujų kainos viršutinę ribą;
- laikinais išbraukti elektros energijos gamybą iš dujų iš pirmumo tvarkos sąrašo ir laikinais jos neįtraukti nustatant kainas elektros energijos rinkoje.

B) Likvidumo rinkoje didinimas

- Suteikti neatidėliotiną kredito linijos paramą rinkos dalyviams, kurie susiduria su labai didelėmis įkaino vertės išlaikymo prievolėmis, be kita ko, atsižvelgti į argumentus dėl konkretaus sprendimo Europos lygmeniu, pavyzdžiui, pasitelkiant ECB;
- pakeisti prekybos energijos biržose taisykles, pavyzdžiui, laikinais pakeisti reguliavimo reikalavimus dėl įkaino vykdant prekybą elektros energija, be kita ko, persvarstyti automatinius kainų viršutinių ribų koregavimus;
- laikinais sustabdyti Europos energijos išvestinių finansinių priemonių rinkų veikimą arba nustatyti, kad prekybai ateities sandoriais būtų taikomi konkretūs kainų intervalai.

C) Koordinuotos elektros energijos poreikio mažinimo priemonės

- Taikyti poreikio mažinimo priemones elektros energijos sektoriuje, pavyzdžiui, panašias į 2022 m. liepos mėn. patvirtintas koordinuotas poreikio mažinimo priemones dujų sektoriuje.

D) Mažesnio nei ribinio pelno elektros energijos gamintojų pajamų apribojimas ir naudojimas

- Laikinais paimti dalį pajamų, kurias gauna mažesnio nei ribinio pelno gamintojai, ir panaudoti jas aukštų energijos kainų spaudimui vartotojams sumažinti, kartu užtikrinant, kad didmeninė kaina nesikeistų.

E) ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos (ATLPS) poveikis

- Įvertinti būdus, kaip būtų galima pasinaudoti ES ATLPS sprendžiant dabartinių aukštų elektros energijos kainų problemą ir užtikrinti, kad Taryba greitai darytų pažangą siekdama susitarimo dėl su „REPowerEU“ susijusių skyrių ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose, įskaitant galimybę panaudoti apyvartinius taršos leidimus iš rinkos stabilumo rezervo.

Ateityje imantis bet kokių atitinkamų intervencinių priemonių turėtų būti laikomasi šių pagrindinių ES energetikos politikos principų ir susijusių tikslų:

- turėtų būti išlaikytas elektros energijos ir dujų tiekimo saugumas Europos lygmeniu;
- turėtų būti išsaugota energijos vidaus rinka ir su tuo susijusi nauda;
- imantis priemonių neturėtų padidėti dujų vartojimas ir jos neturėtų trukdyti pastangoms mažinti dujų vartojimą Europoje;
- atsaką turėtų būti nesudėtinga įgyvendinti ir jis turėtų būti koordinuojamas visos ES mastu;
- priemonės turėtų sušvelninti poveikį vartotojų sąskaitoms už energiją;
- turėtų būti užtikrintas suderinamumas su Europos žaliojo kurso tikslais ir įgyvendinimu.

Pirmiau nurodytos galimybės taikyti neatidėliotinas priemones yra numatytos siekiant nedelsiant reaguoti į dabartinę išskirtinę situaciją. Vis dėlto turėtume ir toliau svarstyti sisteminę energijos vidaus rinkos modelio modernizavimą, kad ateityje ji būtų geriau parengta panašioms rinkos sąlygoms. Toks modernizavimas turi būti tinkamai apsvarstytas, grindžiamas išsamia analize ir poveikio vertinimu ir atliekamas atsižvelgiant į laipsnišką būsimos dekarbonizuotos energijos rinkos diegimą.

Klausimai

- 1. Ar sutinkate, jog yra svarbu, kad ES masto priemonės, kurias turi pasiūlyti Komisija, būtų patvirtintos prieš artėjančią šildymo sezoną? Jei taip, kurį iš nurodytų arba alternatyvių siūlomų variantų reikėtų įgyvendinti?*
 - 2. Kokios konkrečios priemonės, jūsų nuomone, būtų tinkamos siekiant greitai išspręsti pirmiau nurodytas problemas?*
-